

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΚΑΠΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΣ
ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2009

ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΑΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΦΟΒΙΑΣ

Θεσσαλίας 118,
Πετρούπολη 13231
ΑΘΗΝΑ

www.panikos.gr
210 5060628

Περικλής Α. Γκουντόπουλος Ph.D
Ψυχολόγος

Οικονομική κρίση φαντασιώδης.

Πιστεύω ότι δεν υπάρχει οικονομική κρίση στη χώρα μας. Και τολμώ να προβλέψω ότι δεν θα συμβεί οικονομική κρίση με τη μορφή που τη γνώρισαν οι δυτικές χώρες τον τελευταίο καιρό. Ο λόγος είναι απλός. Η καπιταλιστική δομή της Ελλάδας είναι περιφερειακού τύπου και η κοινωνική της οργάνωση δεν επιτρέπει φαινόμενα ανάλογα με εκείνα των ΗΠΑ. Δεν το επιτρέπει η ακόμα παραδοσιακή ελληνική οικογένεια. Οι «φιλότιμες» προσπάθειες που κάνουν να αμβλύνουν την συνεκτικότητα της ελληνικής οικογένειας δεν έχουν φέρει ακόμα όλους τους «επιθυμητούς» καρπούς. Και πιθανολογώ ότι δεν θα τους φέρουν και ποτέ.

Υπάρχει βέβαια μια μορφή κρίσης αλλά δεν είναι πραγματικά οικονομική. Είναι περισσότερο ψυχολογική. Μοιάζει με τον βραδινό πονοκέφαλο του αρρωστολάτρη που δεν αποδίδεται σε βάσιμη ιατρική αιτιολογία αλλά ορμάται ψυχολογικά. Θα το καταλάβουμε καλύτερα με ένα παράδειγμα.

Κάποιος ζει το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του μέσα στην ανία. Αλλά η ψυχή του αναζητά διέγερση-συγκίνηση, όπως οι ψυχές όλων των ανθρώπων. Μαθαίνει, λοιπόν, για τον τάδε γνωστό του δεινά φίλου του στον οποίο κάποτε δόθηκε η διάγνωση σοβαρής ιατρικής ασθένειας. Και σκέφτεται: λες να το πάθω κι εγώ;

Η αγωνιώδης ερώτηση τον φοβίζει αλλά και τον συγκινεί (δίνει μια διέξοδο στην πλήξη της καθημερινής του ρουτίνας-κάτι με το οποίο να ασχοληθεί που τον ενδιαφέρει βαθιά). Ρωτά λοιπόν και μαθαίνει ότι ο γνωστός του φίλος του διαμαρτυρόταν για πονοκεφάλους πριν διαγνωσθεί με την ανίατη ασθένεια. Αυτό είναι. Τα μεγάλα κακά μπορεί να ξεκινήσουν από ένα απλό πονοκέφαλο. Σε λίγο αρχίζει να πονάει το κεφάλι του. Είμαστε πάλι στον χώρο της κλασσικής υστερικής επιθυμίας που είναι κατεξοχήν μιμητικό φαινόμενο. Με άλλα λόγια, ο πονοκέφαλος δεν οφείλεται σε πραγματική ασθένεια του σώματος. Αλλά σε χρόνια εγκαθιδρυμένους τρόπους ακρωτηριασμού της πραγματικής επιθυμίας, σε αδυναμία προσωποκεντρικής νοηματοδότησης του βίου. Την αδυναμία αυτή υποκαθιστά η υστερική μίμηση του άλλου.

Ο υγιής αρρωστοφοβικός του παραδείγματός μας δεν πολυενδιαφέρεται που είναι καλά στην υγεία του. Εκείνο που τον απασχολεί είναι μην αρρωστήσει. Αρχίζει λοιπόν και συμπεριφέρεται σαν κάποιος που έχει ένα ραντεβού με την ανίατη ασθένεια κάποια στιγμή στο μέλλον. Και κάνει ότι μπορεί για να αποτρέψει αυτή τη βεβαιότητα. Τρέχει σε όλους τους γιατρούς και κάνει όλες τις εξετάσεις. Και όταν δεν υπάρχουν πια άλλες να κάνει πάλι δεν ησυχάζει: κι αν κάνουν λάθος οι εξετάσεις;

Έτσι καταφέρνει να διατηρήσει την αμφιβολία που είναι μεγάλη πηγή ψυχικής διέγερσης. Και κερδίζει δύο πράγματα. Πρώτον έχει κάτι με το οποίο να ασχοληθεί που τον συγκινεί βαθιά. Δεν είναι ευχάριστο αλλά είναι συγκινητικό. Όπως η σεξουαλική απιστία στην κουρασμένη ερωτική σχέση: δεν είναι ευχάριστη αλλά μπορεί να ξυπνήσει τους κοιμισμένους εραστές. Δηλαδή να τους διεγείρει. Δεύτερον συνεχίζει να παθαίνει υστερικούς πονοκεφάλους που διατηρούν την αμφιβολία για την αλήθεια των ιατρικών εξετάσεων και συνεχίζει να έχει κάτι με το οποίο ασχολείται με γνήσιο ενδιαφέρον. Γι αυτό τον λέμε αρρωστολάτρη.

Το ίδιο συμβαίνει και με την οικονομική κρίση. Να πως. Κάποιος ζει πάλι το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του μέσα στην ανία. Αλλά η ψυχή του πάλι αναζητά διέγερση όπως οι ψυχές όλων των ανθρώπων. Μόνο που ο άνθρωπος αυτού του δεύτερου παραδείγματός μας δεν είναι αρρωστοφοβικός. Είναι χρηματολάτρης. Με άλλα λόγια, αντιμάχεται όλα εκείνα που του δίνουν πραγματική χαρά στη ζωή και πιθηκίζει τα επικρατούντα πρότυπα της τηλεόρασης.

Έτσι, ενώ οι οικονομικές του δυνατότητες θα του επέτρεπαν, αν χρησιμοποιούσε λίγο την νοημοσύνη του, να ζει χαρούμενος, δημιουργεί χρέη που δεν τα έχει ανάγκη. Μπορεί να αγοράσει ένα αυτοκίνητο ακριβό ενώ με ένα φτηνότερο θα μπορούσε μια χαρά να πάει όπου του έκανε κέφι. Ή ξοδεύει περιττά χρήματα για ένα κινητό τελευταίας γενιάς γιατί αισθάνεται λίγος να έχει ένα λιγότερο εξελιγμένο και λιγότερο μοντέρνο. Ακόμα, μπορεί αλόγιστα να αγοράσει ένα πανάκριβο σπίτι στην πόλη με δάνειο 30 ετών, ενώ με λιγότερα χρήματα θα μπορούσε να έχει ένα καλύτερο στην επαρχία.

Επομένως, δημιουργεί ανάγκες που δεν είναι πραγματικές αλλά ψεύτικες. Μετά ανακαλύπτει ότι δεν του φτάνουν τα χρήματα και πρέπει κάπως να το εξηγήσει. Στο σημείο αυτό η τηλεόραση τον απαλλάσσει από την άβολη θέση να πρέπει να σκεφτεί ο ίδιος. Του λέει ότι έρχεται οικονομική καταστροφή. Και ο αλλοτριωμένος άνθρωπος του παραδείγματός μας αρχίζει και πιστεύει ότι για την οικονομική του δυσχέρεια φταίει η οικονομική κρίση. Και έχει κερδίσει δύο πράγματα. Πρώτον, έχει έναν λόγο να ζει: τρέχει σαν παλαβός να βγάλει λεφτά. Δεύτερον, δεν φταίει αυτός για την στενοχώρια του, αφού δεν έκανε τίποτα διαφορετικό από τους άλλους ανθρώπους που και αυτοί αγόρασαν ακριβό αυτοκίνητο, σπίτι με δάνειο και καινούριο κινητό.

Άμα κατασκευάσεις πολλές τέτοιες συνειδήσεις έχεις δημιουργήσει μια κοινωνία που συμπεριφέρεται σαν να υπάρχει οικονομική κρίση.

Διατείνομαι ότι όποιος ζει με βάση τις πραγματικές του ανάγκες και τις δικές του επιθυμίες στη ζωή μπορεί να ζήσει χαρούμενος ακόμα και σε καλεπούς οικονομικά καιρούς. Κάποιοι το έχουν καταφέρει. Λίγοι όμως.

Περικλής Α. Γκουντόπουλος Ph.D

Ψυχολόγος

www.panikos.gr